

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

LIV@eduskunta.fi

21.5.2025

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentävästä lainsäädännöstä (HE 46/2025 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentävästä lainsäädännöstä. Esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Esityksessä esitetään säädettäväksi uusi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta. Tekoälyjärjestelmien valvonta otettaisiin pääsääntöisesti osaksi jo olemassa olevaa tuoteturvallisuuteen liittyvää markkinavalvontajärjestelmää. Laissa nimettäisiin kansalliset toimivaltaiset markkinavalvontaviranomaiset niiden nykyisten tehtävien perusteella. Täten tekoälyjärjestelmien valvonta hajautettaisiin eri viranomaistahoille esityksessä esitetyllä tavoin.

Mielestämme ehdotus on kannatettava, sillä tuoteturvallisuusviranomaisille on kertynyt tiettyjen tuotteiden markkinavalvonnan kautta erityisosaamista valvomastaan alasta. Kuitenkin ehdotettujen eri virastojen ja laitosten osaaminen kuin myös valmiudet hoitaa tekoälysäädöksen vaatimia uusia velvoitteita ja tehtäviä voivat käytännön tasolla erota paljon. Valittu malli voi myös aiheuttaa haasteita, esimerkiksi valvonnan epäjohtamukaisuuden tai päällekkäisyyden kautta. Valvontaviranomaisten väliseen yhteistyöhön, koordinointiin ja tiedon jakamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uusien tehtävien vuoksi viranomaisten resursseihin ja niiden riittävyyteen on panostettava.

Esityksessä liikenne- ja viestintävirasto Traficom nimettäisiin keskitetyksi yhteyspisteeksi, mikä on kannatettavaa. Traficom olisi yhteydessä EU:n toimielimiin kuten myös muiden jäsenmaiden viranomaistahoihin. Se toimisi myös tekoälyasioihin ja -järjestelmiin perehtyneenä asiantuntijana muille kansallisille viranomaisille. Tietosuojavaltuutettu valvoisi keskitetysti markkinavalvontaviranomaisena tekoälyasetuksen 5 artiklan mukaisten kiellettyjen tekoälyyn liittyvien käytäntöjen noudattamista.

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

Viranomaisten neuvontatehtävä korostuu tekoälysäätelyn toimeenpanossa. Yritysten näkökulmasta viranomaisten antama neuvonta tulee olemaan keskeistä. Kun suomalaisista yrityksistä valtaosa on pieniä ja keskisuuria, yritysten tarve saada opastusta täysin uuden ja monimutkaisen säätelyn soveltamisessa on iso. Tästä syystä Traficomilla tulee olla riittävät resurssit, jotta se voi tukea ja tarvittaessa auttaa yrityksiä kuten myös muita viranomaisia, sillä tekoälyä koskeva lainsäädäntö edellyttää markkina- ja valvontaviranomaisilta jatkossa erityistä osaamista tekoälystä ja sen teknologiasta. Traficomien rooli yhteyspisteenä on tärkeä, jotta tietoa kulkee niin yritysten kuin myös eri viranomaisten välillä.

Esityksessä ehdotetaan uutta seuraamusmaksulautakuntaa, joka olisi toimivaltainen määräämään seuraamusmaksun vakavimmista rikkomisista. Mielestämme ehdotus on perusteltu.

Yritysvaikutuksista

Tekoälyasetus on hyvin vaikea ja monimutkainen säädös, johon liittyy paljon avoimia tulkintakysymyksiä. Samalla se sisältää merkittävän määrän hallinnollisia ja teknisiä velvollisuuksia usealle sen soveltamisalan piiriin tulevalle yritykselle. Samalla se sisältää korkeat hallinnolliset seuraamusmaksut, jos velvollisuuksia rikotaan.

Uusi säädös aiheuttaa yrityksille hallinnollista taakkaa ja lisäkuluja, sillä asetus on valitettavan tulkinnanvarainen. Yritykset kokevat kuormittaviksi säädöksen epäselvyyden, sillä useat keskeiset käsitteet ja määritelmät eivät ole selviä ja tarkkarajaisia. Tämä on valitettavaa, sillä suomalaiset toimijat ovat lainkuuliaisia ja pyrkivät noudattamaan lainsäädäntöä. Kun säännökset ovat epäselviä ja tulkinnanvaraisia asettaa tämä tosiasia suomalaiset toimijat huonompaan asemaan suhteessa niiden kilpailijoihin nähden.

Tekoälysäädöksen mukaan jäsenmaan tulee järjestää sen soveltamista koskevaa tiedotus- ja koulutustoimintaa asetuksen piiriin kuuluville yrityksille, käyttöönottajille ja paikallisille viranomaisille. Jäsenmaan on tarjottava riittävästi ohjeistusta ja vastattava tiedusteluihin liittyen asetuksen toimeenpanoon sekä varattava viranomaisille riittävästi resursseja. Nämä asiat tulee kansallisessa täytäntöönpanossa pitää keskeisessä asemassa. Onkin valitettavaa, että hallituksen esityksessä ei katsota tarpeelliseksi esittää viranomaisten resursointiin lisämäärärahaesityksiä vuoden 2025 talousarvioon, vaan esitetään, että viranomaistaholta esitetty tarve lisäresursointiin toteutettaisiin nykyisiä tehtäviä tehostamalla ja toimintaa

sopeuttamalla ilman lisärahoitusta. Kuitenkin viranomaisten tulee varautua neuvontaan ja ohjaukseen jo nyt. Viranomaiset ovat arvioineet vuosittaisen lisäresurssitarpeen 44,5 uudeksi henkilötyövuodeksi ja 825000 euroksi, kun tekoälysäädöksen soveltaminen on kokonaisuudessaan käynnissä. On todella huolestuttavaa, jos viranomaisilla ei ole resurssipulan vuoksi mahdollisuutta neuvoa ja ohjata yrityksiä. Tosiasia on, että erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset tarvitsevat käytännönläheistä opastusta ja neuvontaa.

Säännöskohtaisia huomioita

Esityksen 2 luku koskee toimivaltaisia markkinavalvontaviranomaisia, muun muassa 3 §:ssä säädettäisiin suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisista ja 4 §:ssä kiellettyjen tekoälyyn liittyvien käytäntöjen valvonnasta.

Esityksen mukaan tekoälyjärjestelmien valvonta tulisi osaksi jo olemassa olevaa tuoteturvallisuuteen liittyvää markkinavalvontajärjestelmää. Ehdotuksen mukaan tekoälyjärjestelmien valvonta hajautettaisiin eri viranomaisille. Esimerkiksi kriittisen digitaalisen infrastruktuurin suuririskisten järjestelmien markkinavalvonta on ehdotettu Traficomille sektorikohtaisena viranomaisena.

Mielestämme ehdotus on kannatettava. Kyseisillä viranomaisilla on tiettyjen tuotteiden markkinavalvonnan kautta kertynyt erityisosaamista valvomastaan alasta. Kuitenkin tosiasia on, että vasta käytäntö tulee osoittamaan miten hyvin toisaalta tekoälysäädöksen mukainen valvonta ja toisaalta tuoteturvallisuusvalvonta ovat sovittavissa yhteen. Eri virastojen ja laitosten osaaminen ja valmiudet hoitaa tekoälysäädöksen vaatimia uusia velvoitteita ja tehtäviä voi erota paljon. Suomalaisen yhteiskunnan kannalta olennaista on hoitaa tekoälyjärjestelmien valvonta ilman kansallista Suomi-lisää aiheuttamatta tarpeetonta hallinnollista taakkaa yrityksille. Uusien tehtävien vuoksi viranomaisten resursseihin ja niiden riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Esityksen mukainen toimintojen tehostaminen ja sopeuttaminen ei ole riittävä toimi, vaan viranomaisille tarvitaan konkreettista lisärahoitusta.

Esityksen 13 § koskee seuraamusmaksun määräämistä koskevaa toimivaltaa. Lähtökohtaisesti hallinnollisen seuraamusmaksun määräisi toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen. Kuitenkin jos seuraamusmaksu olisi määrältään 100 000 euroa tai enemmän, maksun määräisi toimivaltaisen markkinavalvontaviranomaisen esityksestä uusi tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta.

Traficomin yhteyteen perustettaisiin uusi tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta. Se koostuisi markkina- ja valvontaviranomaisten nimeämistä jäsenistä, jotka toimisivat sivutoimisesti ja itsenäisesti. Tämä uusi monijäseninen elin vastaisi suurien seuraamusmaksujen määräämisestä. Miestämme ehdotus on kannatettava yritysten oikeusturvan kannalta. Myös monen eri viranomaisen omalta toimialaltaan tuoma laaja asiantuntemus mahdollistaisi uudelle elimelle osaamista erilaisista tekoälyteknologioista ja -käyttötilanteista. Tätä kautta on myös mahdollista luoda yhtenäisyyttä toiminnan myötä syntyvään seuraamuskäytäntöön.

Esityksen 24 § koskee seuraamusmaksun määräämättä jättämistä. Seuraamusmaksua ei määrätä, 1) jos velvoitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä tai 2) seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Katsomme, että käsite ”ilmeisen kohtuuton” on tulkinnanvarainen. Perustelujen mukaan kyse olisi kokonaisarviointista, jossa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä toimijan yksilölliset olosuhteet, kuten se, onko toimija luonnollinen henkilö. Mielestämme olisi syytä perustella ja selvittää laajemmin millainen tilanne on ”ilmeisen kohtuuton” erityisesti yritykselle. Yritysten oikeusturvan kannalta on olennaista, että hallituksen esityksessä avattaisiin erilaisia tilanteita tarkemmin esimerkkien kautta, varsinkin tilanteissa, jossa seuraamusmaksun määräämisvalta on samanaikaisesti eri viranomaisilla. Tämä on tärkeää, sillä kyse on täysin uudesta lainsäädännöstä, jonka tulkintaa vasta tulevaisuudessa aloitetaan, ja kehittyvästä toimialasta.

Saman pykälän mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä valtion viranomaisille. Mielestämme ehdotus ei ole tältä osin tasapainoinen, vaan ehdotetun lain tulisi kohdistua julkisiin toimijoihin vastaavasti kuin yrityksiin.

Minna Aalto-Setälä
Keskuskauppakamari

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00100 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

